

DOI: [10.58423/2786-6742/2025-9-113-124](https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-9-113-124)
УДК 336.225

Ніна ПОЙДА-НОСИК

доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,
м. Берегове, Україна

ORCID ID: [0000-0002-5378-8028](https://orcid.org/0000-0002-5378-8028)

Scopus Author ID: [57223373444](https://orcid.org/57223373444)

e-mail: poyda.nosyk.nina@kmf.org.ua
(Corresponding author)

Габрієлла ЛОСКОРИХ

доктор філософії з обліку і оподаткування,
доцент, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту,
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II,
м. Берегове, Україна

ORCID ID: [0000-0002-5402-7220](https://orcid.org/0000-0002-5402-7220)

Scopus Author ID: [58538087000](https://orcid.org/58538087000)

e-mail: loskorih.gabriella@kmf.org.ua

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Анотація У статті досліджено податкову безпеку як ключовий елемент фінансової безпеки держави, що забезпечує стійкість бюджетної системи та здатність держави ефективно протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам у фіскальній сфері. Розкрито сучасні механізми забезпечення податкової безпеки, зокрема нормативно-правові, адміністративно-інституційні, аналітичні та технологічні інструменти. Окреслено дискусійні підходи до формування ефективної системи податкової безпеки, серед яких виділено необхідність досягнення балансу між стабільністю податкового законодавства та його здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Дискусійними аспектами залишаються організаційна модель податкової системи, методи податкового контролю, особливості використання цифрових технологій. Проаналізовано Індекс корпоративних податкових гаваней світу за 2024 рік, за результатами якого встановлено, що Велика Британія посідає провідне місце серед юрисдикцій, що забезпечують найбільший обсяг послуг, пов'язаних із ухиленням транснаціональних корпорацій від сплати податків. Особливу увагу приділено викликам, з якими стикається Україна, а також запропоновано шляхи мінімізації податкових ризиків на основі зарубіжного досвіду, зокрема моделей цифрового адміністрування, горизонтального моніторингу та ризикоорієнтованого контролю. Горизонтальний моніторинг розглядається як прогресивний підхід до податкового контролю, що полягає у тісній співпраці між податковими органами та платниками податків. Цей підхід базується на принципах взаємної довіри і прозорості, що дозволяє зменшити кількість перевірок та податкових спорів, а також підвищити ефективність виконання податкових зобов'язань. Акцентовано увагу на питаннях міжнародної співпраці в податковій сфері, зокрема в рамках ініціативи BEPS, що сприяє боротьбі з транснаціональним ухиленням від сплати податків, шляхом усунення

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

прогалин у міжнародному оподаткуванні, уніфікації податкових правил між країнами та підвищення прозорості фінансових потоків. Обґрунтовано доцільність впровадження гібридної моделі, що поєднує стабільність законодавства, інноваційні технології та інституційні зміни для створення ефективної та прозорої податкової системи, здатної сприяти сталому економічному розвитку та соціальній стабільності.

Ключові слова: податкова безпека, фінансова безпека, податкова система, фінансова система, адміністрування, податкові ризики, контроль, горизонтальний моніторинг.

JEL Classification: H 25, H 30

Absztrakt. A cikk az adózási biztonságot vizsgálja, mint az állami pénzügyi biztonság kulcsfontosságú elemét, amely biztosítja az állami költségvetési rendszer stabilitását, valamint az állam képességét, hogy hatékonyan reagáljon a belső és külső fenyegetésekre a fiskális szférában. A tanulmány bemutatja az adózási biztonság biztosításának modern mechanizmusait, különös figyelmet fordítva a jogszabályi, adminisztratív-intézményi, elemző és technológiai eszközökre. Feltárja az adózási biztonság hatékony rendszerének kialakításával kapcsolatos vitatott megközelítéseket, amelyek közül kiemelkedik a szükségesség, hogy egyensúlyt találjanak az adójogi stabilitás és annak alkalmazkodóképessége között a külső környezet változásaihoz. A vitatott kérdések közé tartozik az adórendszer szervezeti modellje, az adóellenőrzés módszerei és a digitális technológiák alkalmazásának sajátosságai. Az 2024-es globális vállalati adóparadicsomok indexének elemzése alapján megállapítást nyert, hogy az Egyesült Királyság vezető szerepet tölti be azok között a joghatóságok között, amelyek a legnagyobb mértékben biztosítanak szolgáltatásokat a transznacionális vállalatok adóelkerüléséhez. Különös figyelmet fordítanak az Ukrajnát érintő kihívásokra, és javaslatokat tesznek az adózási kockázatok minimalizálására a nemzetközi tapasztalatok alapján, különösen a digitális adminisztráció, a horizontális monitoring és a kockázat-alapú ellenőrzés modelljei révén. A horizontális monitoringot az adóellenőrzés előremutató megközelítéseként értékeli, amely szoros együttműködést igényel az adóhatóságok és az adófizetők között. Ez a megközelítés a kölcsönös bizalomra és átláthatóságra épít, lehetővé téve az ellenőrzések és adóvitarendezések számának csökkentését, valamint az adókötelezettségek teljesítésének hatékonyságának növelését. Emellett hangsúlyos szerepet kapnak a nemzetközi adózási együttműködés kérdései, különösen a BEPS kezdeményezés keretében, amely elősegíti a transznacionális adóelkerülés elleni küzdelmet a nemzetközi adózásban lévő rések megszüntetésével, az adószabályok harmonizálásával és a pénzügyi áramlások átláthatóságának növelésével. Az adózási biztonság hatékony és átlátható rendszerének létrehozása érdekében javasolt egy hibrid modell bevezetése, amely ötvözi a jogszabályok stabilitását, az innovatív technológiákat és az intézményi változásokat, hogy elősegítse a fenntartható gazdasági fejlődést és a társadalmi stabilitást.

Kulcsszavak: adózási biztonság, pénzügyi biztonság, adórendszer, pénzügyi rendszer, adminisztráció, adózási kockázatok, ellenőrzés, horizontális monitoring.

Abstract. The article explores tax security as a key component of a state's financial security, ensuring the stability of the budget system and the state's ability to effectively counter internal and external threats in the fiscal domain. It outlines contemporary mechanisms for ensuring tax security, including regulatory and legal instruments, administrative and institutional frameworks, analytical tools, and technological solutions. The study highlights various scholarly approaches to designing an effective system of tax security, emphasizing the need to balance the stability of tax legislation with its adaptability to changes in the external environment. Debated issues include the organizational structure of the tax system, methods of tax control, and the application of digital technologies. The Corporate Tax Haven Index 2024 is analysed, revealing that the United Kingdom ranks first among jurisdictions providing the largest volume of services associated with tax avoidance by multinational corporations. Particular attention is paid to the challenges faced by Ukraine, and pathways for minimizing tax risks are proposed based on international experience—specifically, digital administration models, horizontal monitoring, and risk-based control. Horizontal monitoring is

presented as a progressive approach to tax supervision, involving close cooperation between tax authorities and taxpayers. This approach is grounded in the principles of mutual trust and transparency, which helps reduce the number of audits and tax disputes, while enhancing compliance with tax obligations. The study also emphasizes the importance of international cooperation in the tax sphere, particularly within the framework of the BEPS initiative, which aims to combat cross-border tax avoidance by eliminating loopholes in international taxation, harmonizing tax rules across jurisdictions, and enhancing transparency in financial flows. The article substantiates the rationale for implementing a hybrid model that combines legislative stability, innovative technologies, and institutional reforms to build an efficient and transparent tax system capable of fostering sustainable economic development and social stability.

Keywords: tax security, financial security, tax system, financial system, administration, tax risks, control, horizontal monitoring.

Постановка проблеми. Податкова безпека є невід’ємною складовою фінансової безпеки держави, оскільки саме через ефективне функціонування податкової системи забезпечується стабільність бюджету, соціальні виплати та фінансування стратегічних напрямків економіки. Водночас, тіньова економіка, податкові махінації та недосконалість законодавчої бази створюють загрози для податкової безпеки, що негативно впливає на фінансову стабільність держави.

У сучасних реаліях України питання податкової безпеки набуває особливої гостроти у зв’язку з військовими діями, економічною нестабільністю та необхідністю відновлення країни. Воєнні ризики, зниження обсягів виробництва та руйнування інфраструктури значно ускладнюють процес наповнення бюджету, що вимагає ефективних заходів для забезпечення стабільності податкової системи. Більше того, зростання бюджетних дефіцитів в умовах війни створює додаткові фінансові тиски, тому країна повинна зосередити зусилля на забезпеченні податкової безпеки, що дозволить зменшити залежність від зовнішніх запозичень.

Інтеграційні процеси з ЄС, що передбачають адаптацію українського податкового законодавства до європейських стандартів, також ставлять важливі завдання для реформування податкової системи. Це потребує удосконалення національного законодавства, підвищення прозорості податкових органів та ефективності адміністрування.

Однак одним із основних бар’єрів є існуюча складність у забезпеченні ефективного контролю за дотриманням податкового законодавства через високу частку тіньової економіки, корупцію та недостатній рівень довіри до державних органів. Зокрема, боротьба з корупцією, формування прозорих механізмів взаємодії з платниками податків і створення ефективних систем моніторингу є нагальними завданнями для забезпечення податкової безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження у сфері податкової безпеки держави зосереджені на питаннях удосконалення податкового контролю, боротьби з ухиленням від сплати податків та оптимізації податкового навантаження. Аналіз останніх публікацій в Україні за період 2020–2025 років стосовно податкової безпеки свідчить про зростаючу увагу науковців

до цієї теми, особливо в контексті економічної та фінансової стабільності держави. Власні дослідження авторів щодо місця і ролі податкової безпеки, ризиків і загроз, проблем і шляхів підвищення її рівня були започатковані у працях [6-9]. Серед останніх праць вітчизняних науковців заслуговує на увагу публікація Кушнерук О. та Алексеєнко Н. [2], які визначають місце податкової безпеки у забезпеченні захищеності державної фінансової системи та окреслюють можливості щодо дослідження податкової безпеки за допомогою сучасного наукового TRID-підходу, який є дуалістичним і передбачає застосування різних методів та форм захисту від загроз і ймовірних ризиків. Важливість податкової безпеки для загальної економічної стабільності держави підкреслює у своїй праці Тарашенко В. [11]. Автор аналізує взаємозв'язок між податковою політикою й економічною безпекою, наголошуючи на необхідності ефективного податкового адміністрування для забезпечення фінансової стійкості.

Касьяненко Л., Коломієць П. у праці [1] провели аналітичний огляд поглядів вітчизняних науковців щодо сутності поняття «податкова безпека» в правовому контексті. Вони досліджують різні підходи до визначення цього терміну, що сприяє глибшому розумінню його ролі в системі державної безпеки. Українська науковиця Подік І. також частину своїх досліджень зосереджує на аспектах електронного аудиту, податкової безпеки та податкової медіації [5], підкреслюючи значення цифровізації податкових процесів для підвищення прозорості та ефективності податкової системи.

Загалом, сучасні дослідження вказують на необхідність комплексного підходу до забезпечення податкової безпеки, включаючи вдосконалення законодавчої бази, впровадження сучасних технологій та підвищення рівня податкової культури серед платників податків. При цьому, недостатньо уваги приділяється питанням застосування цифрових технологій у боротьбі з податковими правопорушеннями, а також розробці комплексних моделей прогнозування податкових надходжень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження механізмів забезпечення податкової безпеки як ключового елемента фінансової безпеки держави, а також визначення шляхів мінімізації податкових ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкова безпека як наукова категорія розглядається в широкому міждисциплінарному контексті, що охоплює податкову політику, фінансову стабільність держави, фінансову культуру населення та механізми управління податковими ризиками. Водночас серед науковців триває активна дискусія щодо набору оптимальних механізмів, які б забезпечували реальний і сталий рівень податкової безпеки в різних країнах.

Найважливішими пунктами розбіжностей в академічній дискусії є необхідність досягнення балансу між стабільністю податкового законодавства та його здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Такі автори, як Musgrave R. [18] і Tanzi V. [19], у свій час підкреслювали, що стабільність

податкових правил сприяє передбачуваності бізнес-середовища, знижує трансакційні витрати та зміцнює довіру до державних інститутів. Фундаментальна робота Масгрейва Р. [18] з державних фінансів суттєво вплинула на дослідження у цій сфері, підкреслюючи роль уряду в максимізації добробуту суспільства шляхом ефективного розподілу ресурсів та економічної стабілізації. Його концепція податкової справедливості між країнами мала особливий вплив на вирішення питань транскордонних інвестицій у дедалі більш інтегрований глобальній економіці.

Дійсно, стабільність податкових правил має вирішальне значення для зміцнення довіри до державних установ і підвищення передбачуваності бізнес-середовища. Стабільна та передбачувана податкова система дозволяє підприємствам ефективніше розробляти стратегії зростання. Довіра до державних організацій, особливо тих, що відповідають за впровадження та надання суспільних благ і послуг, суттєво впливає на податкову мораль та дотримання податкового законодавства [12].

Вирішуючи проблему нестабільності податкового законодавства та зміцнюючи довіру шляхом справедливого та рівного ставлення, уряди можуть створити сприятливіше бізнес-середовище та підвищити рівень дотримання податкового законодавства.

Водночас представники поведінкової економіки підкреслюють необхідність динамічної податкової політики та постійного оновлення податкових правил у відповідь на зміну моделей та технік ухилення від оподаткування. Особливої актуальності це питання набуває в умовах цифровізації економіки та розвитку нових форм бізнесу (e-commerce, криптовалюти), які не були передбачені традиційними податковими системами.

До слова, Велика Британія є найбільшим постачальником послуг з ухилення від сплати податків корпораціями у світі. Як показує інфографіка (рис.1), у 2024 році британські заморські території (Британські Віргінські о-ви, Кайманові о-ви, Бермуди) та залежні від неї території (Джерсі) домінували у вісімці найкращих місць, що дозволяють транснаціональним компаніям уникати сплати податків зі своїх прибутків. Загалом це робить Велику Британію відповідальною приблизно за третину глобального ризику ухилення від сплати податків.

Країни ЄС також відповідають за третину ризику зловживання корпоративними податками, тоді як африканські країни відповідають лише за 4% ризиків зловживання корпоративними податками, а Латинська Америка – лише за 3%. Серед країн, які показали гірші результати, ніж раніше, – Бразилія, Польща та Мексика [14].

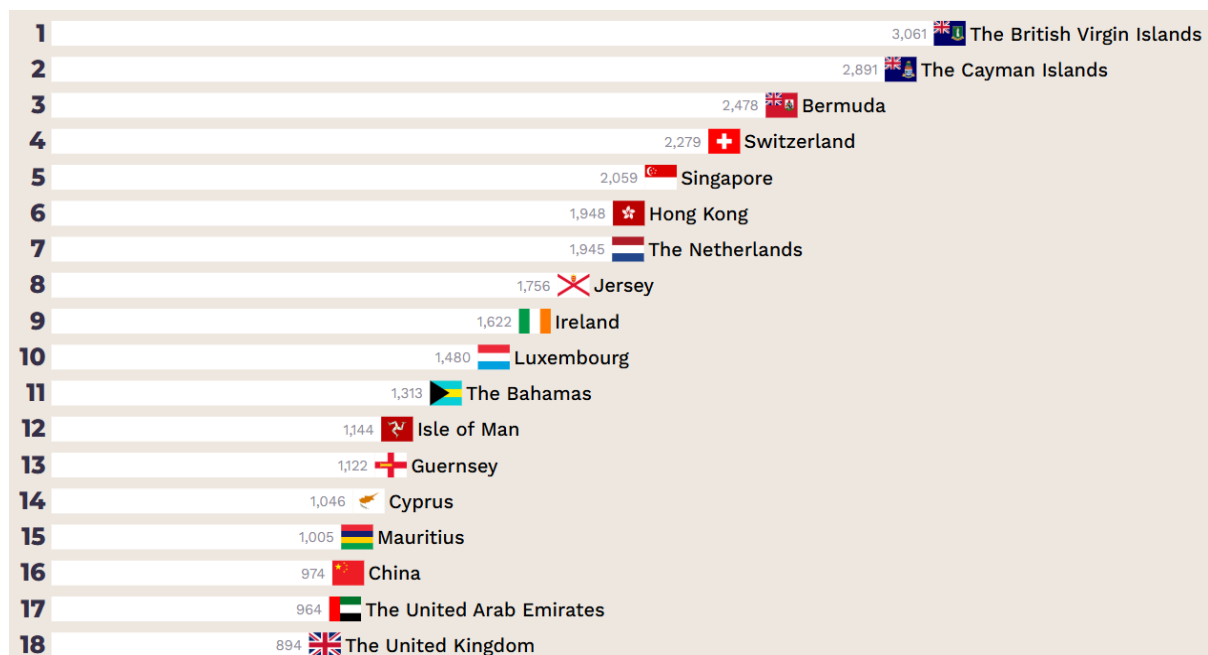

Рис.1. Індекс корпоративних податкових гаваней (Corporate Tax Havens Index) світу у 2024 році [13Error! Reference source not found.].

Ірландія вперше увійшла до десятки найкращих податкових гаваней у 2024 році зі значенням індексу 1622, посівши дев'яте місце. За нею йдуть Люксембург (1480), а потім Багамські Острови, останні з яких є незалежним членом Британської Співдружності, але не є територіальною чи державною територією. На 12-му місці знаходиться Острів Ман, а на 13-му – Гернсі, обидва є залежними територіями корони. Велика Британія посідає 18-е місце зі значенням 894. За даними Мережі податкової справедливості (*the Tax Justice Network*), близько півтрильйона доларів щорічно втрачається через податкові гавані. Оцінка гавані визначається на основі понад 70 питань за 18 показниками, щоб визначити, якою мірою закони та нормативні акти юрисдикції дозволяють зловживання корпоративним оподаткуванням. Результати цих показників потім поєднуються з глобальними даними, які базуються на даних МВФ про прямі іноземні інвестиції. Остаточна цифра є мірою внеску кожної юрисдикції у глобальну проблему зловживання корпоративним оподаткуванням.

Іншим дискусійним аспектом обговорення є організаційна модель податкової системи. У науковій літературі порівнюються централізований та децентралізований підходи до адміністрування податків. Досвід скандинавських країн демонструє ефективність централізованої цифрової моделі адміністрування, коли майже всі процеси контролю автоматизовані (*The Swedish Tax Agency* [15]). Водночас, багато дослідників притримуються думки, що саме децентралізація, особливо на рівні місцевого самоврядування, дозволяє краще враховувати особливості регіональних економік і стимулює місцеву відповідальність. У контексті України це питання також набуває політичного

резонансу через реформу децентралізації та передачу податкових повноважень на рівень громад.

Новий дискусійний вектор пов'язаний із використанням цифрових технологій та штучного інтелекту для забезпечення податкової безпеки. Вважається, що застосування штучного інтелекту (AI), великих даних (Big Data) та технології блокчейн дозволяє автоматизувати контроль податкових надходжень та зменшити можливості ухилення від сплати податків. Відповідно, країни, які мають ефективну систему управління податками, мають нижчий рівень тіньової економіки та вищі темпи економічного зростання. Відомі моделі ризик-орієнтованого податкового контролю вже успішно застосовуються в Естонії, Австралії та Канаді. Дослідження МВФ (2020) показує, що впровадження аналітичних інструментів зменшує втрати від податкового шахрайства у середньому на 20-30% [16]. Однак, слід зауважити, що не варто переоцінювати ефективність цифрових рішень без наявності відповідного рівня інституційних можливостей. У країнах з низьким рівнем довіри до уряду та високим рівнем корупції автоматизація може лише формально поліпшити звітність, не змінюючи її суті.

Важливим дискусійним питанням у вирішенні проблеми ухилення від сплати податків є вибір дієвих методів впливу. При цьому обговорюється ефективність двох кардинально протилежних - репресивних (каральних) та партнерських підходів до платників податків.

Репресивний підхід передбачає застосування суворих санкцій, перевірок, арештів активів та інших форм прямого контролю за діяльністю платників податків, що має на меті забезпечити покарання порушників та попередження податкових правопорушень. У свою чергу, партнерський підхід ґрунтується на взаємній співпраці між податковими органами та платниками податків, акцентуючи увагу на підтримці добровільного виконання податкових зобов'язань за допомогою сервісних моделей обслуговування та систем підтримки.

В останні десятиліття значну увагу отримала модель горизонтального моніторингу, яка є одним із найбільш прогресивних підходів до податкового контролю. Вона виникла як альтернатива традиційним методам наглядового контролю, застосовуваним в умовах відсутності довіри між державою і платниками податків. Модель горизонтального моніторингу акцентує на спільних зусиллях, взаємодії та довірі, де державні органи працюють разом з бізнесом, щоб забезпечити прозорість, добровільність виконання податкових зобов'язань та запобігти правопорушенням.

У сучасному світі «горизонтальний моніторинг» кваліфікують, як один із видів альтернативних способів попередження та розв'язання податкових спорів Alternative dispute resolution (ADR), який застосовується вже близько у 30 країн світу (Нідерланди, Ісландія, Норвегія, Німеччина, Словенія, Італія, Іспанія, Португалія, Франція, Великобританія, Данія, Канада, США, ЮАР, Австралія, Нова Зеландія та ін.). Перехід на такий підхід ґрунтується на принципах довіри, прозорості та взаємовигідної співпраці [10].

Вперше метод горизонтального моніторингу (Horizontal Monitoring Program) був запроваджений в 2005 р. у Нідерландах з урахуванням рекомендацій Наукової ради з державної політики (Scientific Council for Government Policy), в яких наголошувалося на тому, що взаємовідносини платників податків і держави необхідно будувати на основі принципів взаємного співробітництва та прозорості бізнес-процесів, де держава приймає на себе відповідальність за податковий комплекс, а також стимулює розвиток саморегулювання і самоконтролю з боку учасників податкових відносин [10].

Наступною країною після Нідерландів була Ірландія, яка у вересні 2005 р. запровадила спільну програму податкової служби країни і великих корпорацій під назвою «Cooperative Compliance program». Ірландські податківці напрацювали важливий принцип, пов'язаний з горизонтальним моніторингом, а саме: приєднання до системи не повинно означати, що у компанії в минулому були будь-які проблеми із нарахування і сплатою податків, так само, як і вихід із цієї системи не буде означати, що виникли податкові проблеми. Суттєвим є те, що податкові органи за допомогою горизонтального моніторингу впевнюються у тому, що будь-яке рішення менеджменту компанії продиктовано її бізнес-інтересами, а не спробою податкової оптимізації [17].

Модель «горизонтального моніторингу» базується на принципі взаємної довіри між платником податків та податковою службою. Її перевагою є зменшення кількості перевірок та конфліктів. Водночас в умовах широкомасштабного податкового шахрайства вчені часто наголошують на необхідності асиметричного підходу: для сумнівних платників — сервісна модель обслуговування, для ризикових платників — посилений контроль і санкції.

План дій BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) є важливою частиною сучасної стратегії міжнародної податкової безпеки, що націлена на боротьбу з податковими маніпуляціями та ухиленням від сплати податків. Філософія проекту BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) полягає в тому, щоб створити глобальну структуру для боротьби з ухиленням від сплати податків великими транснаціональними компаніями, яка базується на міжнародній співпраці та прозорості. Основна ідея BEPS - забезпечити оподаткування прибутків там, де відбувається реальна економічна діяльність і створюється цінність, зменшуючи можливості для агресивного податкового планування [3]. 147 країн (юрисдикцій) світу є членами Плану BEPS (серед них і Україна) [4]. Це свідчить про важливість міжнародної співпраці для боротьби з податковими ухиленнями на глобальному рівні.

Особливе значення BEPS набуває в умовах розвитку цифрової економіки, де традиційні методи оподаткування не завжди є ефективними через швидкі зміни в бізнес-моделях і нові форми фінансових операцій (електронна комерція, криптовалюти та інші цифрові активи). Впровадження цього плану дозволяє більш справедливо розподіляти податкові надходження, зменшувати податкові зловживання та укріплювати міжнародну податкову співпрацю, що є ключовим для забезпечення стабільності глобальних економік. Також важливо зазначити,

що BEPS сприяє прозорості в міжнародних фінансових операціях, що дозволяє країнам відстежувати податкові потоки і виявляти податкові маніпуляції, здійснювані через низькоподаткові юрисдикції.

Не менш важливим є розвиток податкової культури серед громадян і бізнесу. Високий рівень податкової дисципліни є результатом не тільки законодавчих ініціатив, а й формування громадянської відповідальності щодо сплати податків. Освітні програми, підвищення рівня обізнаності громадян про важливість податків для функціонування держави можуть сприяти створенню більш здорової податкової атмосфери. Однак для досягнення цієї мети необхідно не тільки інформувати, але й змінювати ставлення до податків як до обов'язку, а не як до обтяження.

Отже, на основі критичного аналізу можна зробити висновок, що не існує жодної універсальної моделі чи механізму, який би підходив для всіх. У науковому дискурсі все більшої підтримки набуває концепція гібридної моделі податкової безпеки, яка поєднує стабільність і адаптивність законодавства, використовує цифрові інструменти поряд з інституційним розвитком, балансує між регулюванням і сервісом у співпраці з платниками податків, при цьому забезпечує інституційну незалежність податкових органів і орієнтована на довгострокову фінансову стратегію. Така модель забезпечує ефективне адміністрування податків, сприяє розвитку підприємництва та створює умови для зниження ризиків як для платників податків, так і для податкових органів. Вона дозволяє досягти високої податкової дисципліни, одночасно підтримуючи конкурентоспроможність економіки та забезпечуючи стійкість державних фінансів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Податкова безпека є важливою складовою економічної безпеки держави, що охоплює не лише податкову політику, а й фінансову стабільність, культуру населення та управління податковими ризиками. Наукова дискусія з цього питання активно триває, зокрема щодо визначення оптимальних механізмів забезпечення податкової безпеки, які б були ефективними в умовах глобалізації та економічної нестабільності. Одна з основних проблем полягає в необхідності знаходження балансу між стабільністю податкового законодавства та його здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, зокрема у зв'язку з цифровізацією економіки та новими видами бізнесу, такими як криптовалюти та електронна комерція. Стабільність податкового законодавства важлива для зміцнення довіри до державних інститутів, що, в свою чергу, сприяє зниженню трансакційних витрат і створює сприятливі умови для розвитку бізнесу. Однак, відповідно до поглядів представників поведінкової економіки, необхідно постійно оновлювати податкові правила для боротьби з новими методами ухилення від податків. Приклад Великої Британії і її заморських територій демонструє глобальну проблему з ухиленням від сплати податків, що підкреслює необхідність міжнародної співпраці та імплементації ініціатив, таких як План дій BEPS. Важливим є також вибір організаційної моделі податкової системи, що включає централізовані та децентралізовані підходи. Останні

дозволяють краще враховувати регіональні особливості та стимулюють місцеву відповідальність, що є актуальним для України в контексті децентралізації. В умовах глобальної нестабільності найбільшу підтримку набуває концепція гібридної моделі податкової безпеки, яка поєднує стабільність законодавства та здатність до адаптації, цифрові технології та інституційний розвиток.

Отже, для забезпечення податкової безпеки необхідно поєднувати стабільність і адаптивність податкового законодавства, інновації в податковому управлінні, а також формування відповідальної податкової культури. Цей комплексний підхід дозволить створити ефективну та прозору податкову систему, здатну сприяти економічному зростанню, забезпечувати справедливе оподаткування та підтримувати соціальну стабільність в умовах глобальних змін. У майбутньому можна зосередитись на дослідженні шляхів розвитку ефективних механізмів виявлення податкових порушень та інтеграції інноваційних технологій у податкову систему.

Список використаних джерел

1. Касьяненко Л. М., Коломієць П. В. Аналітичний огляд поглядів вітчизняних науковців стосовно сутності поняття "податкова безпека" в правовому контексті. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. № 1. С. 84-87. doi: <https://doi.org/10.15421/392118>
2. Кушнерук О. Й., Алексеєнко Н. М. Податкова безпека: питання теорії, методології та економічної динаміки. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 1 (90). С. 129-144. doi: <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.01.129>
3. Лоскоріх Г. Л., Сочка К. А., Шебештень Е. Г. План дій BEPS: ключові положення для оподаткування прибутку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 94-100. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.94>
4. Лоскоріх Г., Перчі О. Сутність імплементації Плану BEPS для бюджетно-податкової системи України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 147-154. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.147>
5. Подік І. Податкова медіація як спосіб узгодження публічних та приватних інтересів в оподаткуванні. *Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки*: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С.291-294.
6. Пойда-Носик Н. Н., Лийзьо Н. В. Проблеми і шляхи підвищення рівня податкової безпеки в Україні. *Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом* : зб. матеріалів міжн. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 28-29 квітня 2020 р.). Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. С. 134-135. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32655/1/118.pdf> (дата звернення: 05.05.2025)
7. Пойда-Носик Н. Н. Податкова конкурентоспроможність як індикатор податкової безпеки України в умовах впливу глобальних ризиків. *Менеджмент і безпека в умовах війни: теоретичні та прикладні аспекти*: матеріали науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 13 травня 2022 року) / упоряд. В.С. Бліхар. Львів : ЛьвДУВС, 2022. С. 324-327. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4621> (дата звернення: 06.05.2025)
8. Пойда-Носик Н.Н., Лийзьо Н.В. Загрози та ризики податкової безпеки держави. *Фінансово-кредитна система: вектори розвитку*: збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 26 квітня 2018 р.) Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 146-147.
9. Пойда-Носик Н.Н., Лийзьо Н.В. Місце та роль податкової безпеки у системі фінансової безпеки держави. *Активізація перспективного розвитку економіки країни та її регіонів*:

- збірник тез науково-практичної конференції (15 лютого 2019 р.). Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. С.37-39.
10. Пухальський В. Горизонтальний податковий моніторинг як напрям удосконалення податкового контролю. *Молодий вчений*. 2021. № 5 (93). С. 146-151. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-28>
 11. Тарашенко В.А. Податкова безпека як складова економічної безпеки України. *Український економічний часопис*. 2024. Вип. 6. С.153-157. doi: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-25>
 12. Antonios M. Koumpias, Gabriel Leonardo, Jorge Martinez-Vazquez. Trust in Government Institutions and Tax Morale. *FinanzArchiv: Public Finance Analysis, Mohr Siebeck, Tübingen*. 2021. Volume 77, issue 2. P. 117-140. doi: 10.1628/fa-2021-0006
 13. Corporate Tax Havens Index. URL: <https://cthi.taxjustice.net/> (дата звернення: 02.05.2025)
 14. Fleck A. The UK Dominates the Most Damaging Tax Havens. *Statista*. 2024. URL: <https://www.statista.com/chart/18221/uk-dominates-most-damaging-tax-havens/> (дата звернення: 15.05.2025)
 15. Taxes in Sweden. Here's your quick guide to the Swedish tax system, 5 pointers. 2025. URL: <https://sweden.se/life/society/taxes-in-sweden> (дата звернення: 05.05.2025)
 16. Kitsios E., Jalles J. T., Verdier G. Tax Evasion from Cross-Border Fraud: Does Digitalization Make a Difference? *IMF Working Paper*. 2020. WP/20/245. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2020/11/13/Tax-Evasion-from-Cross-Border-Fraud-Does-Digitalization-Make-a-Difference-49857> (дата звернення: 15.05.2025)
 17. Organization for economic cooperation and development. Forum on Tax Administration (FTA). URL: <https://www.oecd.org/en/networks/oecd-forum-on-tax-administration.html> (дата звернення: 10.05.2025)
 18. Public Finance in a Democratic Society. Volume III. The Foundations of Taxation and Expenditure. By Richard M. Musgrave. Cheltenham, UK and Northampton, MA: Edward Elgar, 2000. 512 pp.
 19. Tanzi V. *Government versus Markets: The Changing Economic Role of the State*. Cambridge: Cambridge University Press. 2011. doi: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511973154>

References

1. Kasianenko, L. M., Kolomiiets, P. V. (2021). Analitichnyi ohliad pohliadiv vitchyznianskykh naukovtsiv stosovno sutnosti poniattia "podatkova bezpeka" v pravovomu konteksti [Analytical review of the views of domestic scientists on the essence of the concept of "tax security" in the legal context]. *Aktualni problemy vitchyzniansoi yurysprudentsii - Current problems of domestic jurisprudence*, issue 1, 84-87. doi: <https://doi.org/10.15421/392118> [in Ukrainian].
2. Kushneruk, O. Y., Alekseenko, N. M. (2020). Podatkova bezpeka: pytannia teorii, metodolohii ta ekonomichnoi dynamiky [Tax security: issues of theory, methodology and economic dynamics]. *Naukovi pratsi NDFI - RFI Scientific Papers*, issue 1 (90), 129-144. doi: <https://doi.org/10.33763/npndfi2020.01.129> [in Ukrainian].
3. Loskorikh, G. L., Sochka, K. A., Shebeshten, E. H. (2024). Plan dii BEPS: kliuchovi polozhennia dlia opodatkovannia prybutku [BEPS Action Plan: key provisions for income taxation]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, issue 20, 94-100. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.94> [in Ukrainian].
4. Loskorikh, G., Perchi, O. (2024). Sutnist implementatsii Planu BEPS dlia biudzhethno-podatkovoi systemy Ukrainy [Essence of implementation of the BEPS PLAN for the budgetary and tax system of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, issue 15, 147-154. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.15.147> [in Ukrainian].
5. Podik, I. (2019). Podatkova mediatsiia yak sposib uzgodzhennia publichnykh ta pryvatnykh interesiv v opodatkuvanni. *Upravlinnia publichnymy finansamy ta problemy zabezpechennia*

- natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky: collection of theses of the Tax Congress. Irpin: Universytet DFS Ukrainy, 291-294. [in Ukrainian].
6. Poida-Nosyk, N. N., Lyizo, N. V. (2020). Problemy i shliakhy pidvyshchennia rivnia podatkovoi bezpeky v Ukraini. *Aktualni pytannia ekonomiky, obliku, finansiv ta upravlinnia personalom* : collection of materials of the International Scientific and Practical Conference. Uzhhorod : Vyd-vo UzhNU «Hoverla», 134-135. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/32655/1/118.pdf> [in Ukrainian].
 7. Poida-Nosyk, N. N. (2022). Podatkova konkurentospromozhnist yak indyikator podatkovoi bezpeky Ukrainy v umovakh vplyvu hlobalnykh ryzykiv. *Menedzhment i bezpeka v umovakh viiny: teoretychni ta prykladni aspekty*: materials of a Scientific and Practical Internet Conference. Lviv : LvDUVS, 324-327. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4621> [in Ukrainian].
 8. Poida-Nosyk, N.N., Lyizo, N.V. (2018). Zahrozy ta ryzyky podatkovoi bezpeky derzhavy. *Finansovo-kredytna systema*: collection of materials of the III International Scientific and Practical Conference. Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla», 146-147. [in Ukrainian].
 9. Poida-Nosyk, N.N., Lyizo, N.V. (2019). Mistse ta rol podatkovoi bezpeky u systemi finansovoi bezpeky derzhavy. *Aktyvizatsiia perspektyvnogo rozvytku ekonomiky krainy ta yii rehioniv*: collection of abstracts of the Scientific and Practical Conference. Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU «Hoverla», 37-39. [in Ukrainian].
 10. Pukhalskyi, V. (2021). Horyzontalni podatkovyi monitorynh yak napriam udoskonalennia podatkovoho kontroliu [Horizontal tax monitoring as a direction for improving tax control]. *Molodyi vchenyi - Young scientist*, issue 5 (93), 146-151. doi: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-5-93-28> [in Ukrainian].
 11. Tarashchenko, V.A. (2024). Podatkova bezpeka yak skladova ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Tax security as a component of the economic security of Ukraine]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys - Ukrainian Economic Journal*, issue 6, 153-157. doi: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-25> [in Ukrainian].
 12. Koumpias, A. M., Leonardo, G., & Martinez-Vazquez, J. (2021). Trust in Government Institutions and Tax Morale. *FinanzArchiv: Public Finance Analysis*, volume 77, issue 2. 117-140. doi: 10.1628/fa-2021-0006
 13. Corporate Tax Havens Index. URL: <https://cthi.taxjustice.net/>
 14. Fleck, A. (2024). The UK Dominates the Most Damaging Tax Havens. *Statista*. URL: <https://www.statista.com/chart/18221/uk-dominates-most-damaging-tax-havens/>
 15. Taxes in Sweden. Here's your quick guide to the Swedish tax system, 5 pointers. 2025. URL: <https://sweden.se/life/society/taxes-in-sweden>
 16. Kitsios, E., Jalles, J. T., & Verdier G. (2020). Tax Evasion from Cross-Border Fraud: Does Digitalization Make a Difference? *IMF Working Paper*. WP/20/245. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2020/11/13/Tax-Evasion-from-Cross-Border-Fraud-Does-Digitalization-Make-a-Difference-49857>
 17. Organization for economic cooperation and development. Forum on Tax Administration (FTA). URL: <https://www.oecd.org/en/networks/oecd-forum-on-tax-administration.html>
 18. Public Finance in a Democratic Society. Volume III. The Foundations of Taxation and Expenditure. By Richard M. Musgrave. Cheltenham, UK and Northampton, MA: Edward Elgar, 2000. 512 pp.
 19. Tanzi, V. (2011). Government versus Markets: The Changing Economic Role of the State. Cambridge: Cambridge University Press. doi: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511973154>

Отримано:	15.05.2025	Beérkezett:	2025.05.15	Received:	15.05.2025
Прийнято до друку:	16.06.2025	Elfogadva:	2025.06.16	Accepted:	16.06.2025
Опубліковано:	25.06.2025	Megjelent:	2025.06.25	Published:	25.06.2025